

**ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ
З КУРСУ
«СОЦІОЛОГІЯ ДИТИНСТВА»**

**Тема 1. Дитинство як предмет дослідження в соціальних науках.
Соціальні теорії дитинства**

Питання для самоконтролю:

- 1. Дискусії щодо вікових меж дитинства.*
- 2. Віковий статус та вікові ролі дитинства.*
- 3. Особливості розвитку дитини та сприйняття дитинства у різні історичні епохи.*
- 4. Дитинство як соціальний інститут.*
- 5. Дитинство як соціокультурний феномен.*
- 6. Категоріальний апарат соціології дитинства.*

Тема 2. Сучасні тенденції та основна проблематика досліджень дітей та підлітків

Питання для самоконтролю:

- 1. Різні соціологічні перспективи дослідження дитинства.*
- 2. Теорії дитинства як культурно-історичного феномену.*
- 3. Теорії дитинства як соціоструктурного феномену.*
- 4. Конструктивістська модель дитинства.*
- 5. Теорія інтерпретативного відтворення суспільства У.Корсаро.*
- 6. Феномен «емансипації» дитинства» та його сутність.*
- 7. «Індивідуалізація дитинства», «стандартизація та дестандартизація дитинства» як актуальні соціальні феномени.*
- 8. Феномен «зникнення дитинства» та його сутність.*

Тема 3. Методи дослідження дітей та підлітків

Питання для самоконтролю:

- 1. Методологічні та методичні принципи соціологічного аналізу дитинства.*
- 2. Етичні принципи проведення досліджень дітей.*
- 3. М'які методики дослідження у галузі дитинства: гра-інтерв'ю, малюнкові та графічні анкети, анкети-комікси, твори.*
- 4. Використання лонгitudних, панельних та когортних прикладних досліджень у дослідженні дитинства.*
- 5. Специфіка використання методів спостереження, інтерв'ю, анкетування для дослідження дітей та підлітків.*

Тема 4. Дитяча культура як інтерпретативна репродукція суспільства

Питання для самоконтролю:

- 1. Поняття «індустрія дитинства» та її складові.*
- 2. Елементи інтерпретативної культури дитинства .*
- 3. Феномен дитячої популярної культури.*

4. Цифрові практики дитинства та сучасні технології дитячого спілкування.
5. Гендерна соціалізація: особливості гендерної соціалізації у традиційному та індустріальному суспільстві.
6. Постмодернізм та проблема гендерної соціалізації.

Тема 5. Системи навчання та виховання дітей у різних суспільствах та в різні історичні епохи

Питання для самоконтролю:

1. Системи навчання та виховання у різних суспільствах як механізм відтворення суспільства.
2. Цінності системи навчання та виховання у різних суспільствах.
3. Робота М. Мід: «Як дорослішають на Самоа».
4. Концепція трьох культур М. Мід.
5. Різні соціальні системи та ідеології як умови конструювання та існування дитинства.
6. Робота Ю. Бронфенбреннер: «Два світи дитинства. Діти у СРСР та США» як зразок крос культурних досліджень у галузі дитинства.

Тема 6. Діти поколінь X Y Z, Z-A: ціннісно-порівняльний аналіз

Питання для самоконтролю:

1. Теорія поколінь Н. Хоува і У. Штрауса: сутність та практика застосування.
2. Пострадянський та світовий досвід вимірювання міжпоколінної динаміки базових цінностей
3. Діти поколінь X Y Z, Z-A: аналіз ціннісних преференцій.
4. Діти як творці нового контенту: цифрова культура дитинства.

Тема 7. Дитяча праця: культурні, соціальні, правові аспекти

Питання для самоконтролю:

1. Причини, напрямки, специфіка оплати дитячої праці.
2. Історична ретроспектива дитячої праці в Україні
3. Специфіка дитячої праці у сучасній Україні.
4. Механізми протидії економічній експлуатації дітей.

Тема 8. Діти без дитинства: хто вони

Питання для самоконтролю:

1. «Ера опіки» та/або «ера підготовки»: рухливість меж дитинства та дорослості.
2. «Дитина-монстр» як продукт сучасних медійних технологій.
3. «Нова рівність» та «кінець дитячої гри» як феномени сучасності.
4. Діти без дитинства: актуальні дослідницькі напрямки.
5. Моделі психологічної та соціальної реабілітації дітей, що опинились у несприятливих умовах розвитку.

Тема 9. Дитячі/підліткові девіації: соціологічний аналіз

Питання для самоконтролю:

- 1. Психобіологічні та індивідуально-психологічні чинники поведінкових девіацій неповнолітніх.*
- 2. Поняття важко вихованої та важко навченої дитини як дискусійне поняття.*
- 3. Роль основних суб'єктів соціалізації у поширенні девіантної поведінки серед дітей та підлітків.*
- 4. Суїцидальна поведінка серед дітей: основні причини та способи профілактики.*
- 5. Причини та форми адиктивної поведінки серед дітей та підлітків.*
- 6. Дитячий боулінг та його різновиди, причини та наслідки.*
- 7. Методи діагностики девіантної поведінки серед дітей як умова профілактики девіацій.*

Тема 10. Дитинство крізь призму медіа та медіа у дитячому світі

Питання для самоконтролю:

- 1. Основні медіаактивності сучасних дітей та методики їх вимірювання.*
- 2. Дитячі комунікації у кіберпросторі.*
- 3. Методики дослідження медіа споживання серед дітей.*
- 4. Ризики і розвиваючий потенціал використання мобільних ігор для розвитку дитини.*

Тема 11. Соціальний захист дитинства: основні напрямки та методи

Питання для самоконтролю:

- 1. Соціальний захист дитинства: аналіз категорій «охорона прав дитини», «правовий захист» та ін.*
- 2. Сутність соціального захисту сім'ї та його основні складові.*
- 3. «Соціальна захищеність» як оцінка ефективності соціального захисту дитинства.*
- 4. Об'єктивні та суб'єктивні індикатори соціальної захищеності дітей.*